

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadókörletben átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 " "
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 " "
Védőpostán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
őnnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadói hivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadói
hivatali üzletben.

XI. évfolyam 208. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 szeptember 14.

Dubnóhoz közeledünk.

Budapest, szeptember 13. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az oroszoknak keletgalíciai harcaink elleni támadásai egyre tartanak. A Szereth torkolatánál erős támadásokat vertünk vissza. A harc több ponton a lövőárokban vívott kézi tusáig fejlődött. Strusowtól délnyugatra az oroszok több előretörése ütegeink keresztüzében omlott össze, más támadásokat szuronnyal vertünk vissza. A Tarnopolnál küzdő szövetséges csapatok az éjjel a Kozowa-tól és Jeziernától keletre fekvő magaslatokon berendezett hadállásokba vonultak, amelyek a Strypa közepső szakaszának keleti partján levő harcainkhoz csatlakoznak. Az ellenség ezt a mozdulatot nem zavarta. Novo-Alexiecnél heves harcok folynak.

Dubnótól keletre csapataink a vasutvonalig nyomultak előre. Durazno vidékén az ellenséget több ponton visszazorítottuk. Itt különösen a bécsi 24-ik számú landwehr ezred tünt ki. Lithvániában tegnap Skuraty falu bevételénél 9 tisztet és 1000 főnyi legénységet fogtunk el, valamint 5 géppuskát zsákmányoltunk.

Letörnek az olasz támadások.

Budapest, szeptember 13. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

A tengeremléki harcainkon tegnap Flitsch és Tolmein vidékén a harcok változatlan hevességgel folytak. Ujra súlyos veszteségeket okozva vertük vissza az olaszok összes támadásait. Csapataink hadállásainkat mind kivétel nélkül megvédték. Flitsch vidékén az ellenség miután előzőleg délelőtt egy a Rombon ellen intézett támadása és a hegy lejtőjén megkísérelt áttörés meghiúsult, délelőtt a Javorcek és Golobar-Planina ellen intézett délnyugat felől támadást. Estére ezt a támadást is visszavertük.

Az olasz tüzérség a saját gyalogsági gyülekező helyeit látható sikerrel fogta tűz alá. A Vosic szakaszon, ahol az ellenség már a tegnapi harcban több, mint 500 embert vesztett, tegnap újra összeomlott egy támadása. A tolmeini hídfő ellen az ellenség négy sikertelen támadást intézett. Tovább délre aránylag csend uralkodott. A tiroli harcainkon az ellenség az eddigi kísérleteihez hasonló sikertelenséggel próbálta meg újra, hogy a Popena szakaszon levő hadállásainkat megközelítse. A határhid előtt száznál jóval több olasz hulla fekszik. Höfer.

Miért bukott meg az orosz fővezér?

A B. Z. am. Mittag Nikolajevics Miklós nagyherceg bukásáról az alábbiakat közli: A cár félt Miklós nagyhercegtől s gyűlölte őt a testileg és szellemileg gyengébb egész szenvedélyével. A félelem a legutóbbi hetekig elnyomta a cár lelkében a gyűlöletet. A cár azt hitte, hogy nem lehet el az erősebb nélkül. Midőn végül a cár részánta magát a nagyherceg elejtésére, mégis visszariadt, attól tartva, hogy a nagyherceg nem fog minden további nélkül belenyugodni a féltetelébe. Nem volt elég tehát tizenkét erős vár elvesztése, több hónapon át tartó udvari intrikára volt szükség, hogy az akaratnélküli cárt a főparancsnokságban eszközöndő változásra bírják.

Miklós nagyherceg legelszántabb ellenfele Cyrill nagyherceg volt, aki már a kárpáti csaták után számított a nagyherceg bukására. Akkoriban az orosz főhadiszálláson igen izgatott jelenet játszódott le a két nagyherceg közt, s majdnem tetlegességre került a sor. Cyrillt a cár különös megbizással küldte Miklósához. Cyrillnek, aki rokonszenvezett annak idején Witte gróffal, szövetségese volt a cárnő is, csak-hogy a cárnőnek német nő léte, nem sok szava volt a fővárosban. A dolgok megváltoztak, midőn az anyacárnő, aki féltékeny szemekkel kísérte a hatalmas nagyherceg ténykedéseit, beleavatkozott az ügyekbe s energiáját Miklós ellen érvényesítette. Az ő magatartása, valamint a harc-terti veszteségek, változást hoztak létre az udvari körök felfogásában. Rasputin, a esodatevő ember se jósolhat jót, ha nem történik változás a főparancsnokságban. Hogy a nagyhercegtől való félelmet elűzzék, egy forradalomtól való félelmet ültettek be a cár gyenge lelkébe. Így űzték ki a cárból az ördögöt Belzebub segítségével.

Intézeti fehérneműek leánykák és fiuk részére
házilagkészült paplanok, gyapjutarakarók, mat-
rácok, harisnyák és kötények legjobban beszerezhetőek

Czillér Imre
nagyáruházában
Szent László-tér.

Anglia és a Zeppelin támadások.

Budapest, szept. 13. (Saját tud.) A Times szerint a Zeppelin támadások koránt sem látszanak békeajánlatnak. A német Anglia szempontjából mostantól fogva anarchista nép.

Románia magatartása a Bulgáriáétól függ.

Budapest, szeptember 13. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Románia Bulgária politikájának tisztázásáig vár. Azután határoz magatartásáról.

A Havas-ügynökség szerint Bulgária a keleti hadszíntér kialakulása után bevonul Macedoniába.

Tarnopolnál hiába támad az orosz.

Budapest, szeptember 13. Sajtóhadiszállásról jelentik: Volhyniában az oroszok erős ellenállása dacára offenzívánk sikeresen előre halad. A Stubiel-szakaszon támadásunk eredménye kedvező.

Tarnopolnál az orosz csapatok heves rohamot intéztek ellenünk, de a támadók közül kevesen értek el lövészárkainkhoz. A roham az oroszok igen súlyos veszteségével omlott össze.

A visszavonuló oroszok pusztítása.

Budapest, szeptember 13. A sajtóhadiszállásról jelentik, hogy a mocsarak között az oroszok az utakat tönkretették, fákat keresztbe döntöttek, a kis fahidakat felégették. A visszavonuló hadsereg megmérgezi a lakosság háziállatait, melyeknek hullái egészségtelenné teszik a levegőt. A visszavonulást az orosz tüzéréség nem fedezi, nehogy megmaradt ágyúikat veszélyeztessék, ellenben gyalogsággal fedeztetik megmaradt tüzéréségüket. A lövészárkok mögötti pihent csapatok új lövészárkot készítenek, hogy a visszavonulók mindég kész árkokból vehessék fel a küzdelmet.

Angol aviatikusok katasztrófája.

Budapest, szeptember 13. (Saját tud.) Zürichből jelentik: Collett és Lidell angol aviatikus kapitányok meghaltak. Az előbbi a Dardanelláknál a tengerbe zuhant, a holttestét nem találták meg. Az utóbbit a németek lelőtték.

Románia jó utra tér.

Bécs, szeptember 13. A Morgen cikke azt fejtegeti, hogy a magyarországi románok hősiességükkel bizonyították, hogy nem akarják magukat felszabadítani s nem akarnak tőlünk elszakadni. Ez okul fog szolgálni arra, hogy Románia a tévutról visszaforduljon.

Románia megegyezése az antánttal.

Bukarest, szeptember 13. A Moldova a következőket írja:

— Tegnap találkoztam egy barátommal, akitől azt kérdeztem: Mi a nézeted, megegyezett-e Románia az ententával? Mire ő így válaszolt: „Igen, én azt hiszem, hogy Bratianu aláírta a megegyezést. Aláírta, nem azért, mert Romániát a központi hatalmak ellen háboruba akarja vinni, hanem csak azért, hogy alkalma legyen önmagának ellentmondani, szavát megszegni és az országra nemzetközi szerződéssel rótt kötelezettségeket be nem tartani. Mert Bratianu-nak valóságos sport és élvezet az általa kötött szerződések megszegése. Megszegtük

eddig a központi hatalmakkal főállott szerződésünket. Nemsokára gyönyörűséggel fogjuk megszegni az ententával kötött szerződés is és rövid időn belül Európában mi érjük el a hazudozásban a legmagasabb fokot. — Még az olaszokon is tulteszünk ebben.”

Az antánt tárgyalásai a szerb trónörökösrel.

Szófia, szeptember 13. Nisből jelentik: Az entente hatalmak követének Sándor trónörökösrel folytatott legújabb tárgyalásáról kiszivárgott hírek általánosan nagy feltűnést keltenek. A szkupatina tagjait a pártok vezetői táviratilag Nisbe rendelték. A cenzura megtiltotta a lapoknak, hogy a trónörökösnel lefolyt kihallgatásról bármilyen közlést tegyenek. Politikai körökben súlyos, döntő fontosságú diplomáciai komplikációktól tartanak, de éppen kormányparti körök azt hiszik, hogy a helyzet tisztázódása van küszöbön.

Olasz csapatösszevonás Svájc határán.

Bern, szeptember 13. Jó forrásból kikerült információk szerint, két hét óta az osztrák határról jelentékeny olasz csapatokat visznek a svájci határra. Ennek az áteszportosításnak, amely azokat az erős tartalékokat érinti, amelyekkel Olaszország a Triest felé tervezett áttörést akarta végrehajtani, kétség-telenül Svájc ellen irányuló éle van. — Ez nem jelenti egyben azt is, hogy Olaszország agresszív szándékokat táplál Svájc ellen. Az olasz csapatok fölvonulása a svájci határon inkább demonstratív célt szolgál és emellett a svájci hadsereg egyes részeit oda akarja szögezni a svájci délnyugati határhoz. — Az olasz akció titkos célja tehát esetleg Svájc északnyugati határát érintheti, amely felé szintén igen erős csapatelvonások történtek és ahol az olaszok az operációk minden lehetőségét nyitva akarják maguknak tartani.

Nikolajevicset meggyilkolták?

Budapest, szeptember 13. (Saját tud.) Stokholmból jelentik: A Tindingen-nek Habarandából táviratozzák, hogy Torneában az a hír terjedt el, hogy Nikolajevicset, a volt orosz fővezért, meggyilkolták.

A német, osztrák és magyar rokkantak vonata napok óta elmaradt. Ezt összefüggésbe hozzák a

zavargásokkal, amelyek orosz országban kitörték.

A Nikolajevics elleni merényletről Norvégián keresztül is érkeztek ellenőrizhetetlen hírek.

Bulgária készül.

Szófia, szept. 11. Bulgáriában mindenütt jólét és bizalom tapasztalható és semmi jele annak, hogy ez a nép két évvel ezelőtt katasztrófális háborun ment keresztül. Bulgária hadserege teljesen felkészült, katonanyag és tisztikara kitűnő.

A rosszofilok száma igen erősen lepadt. Ma már senkisésem beszél a balkánblokk helyreállításáról. Arra izgatni, hogy Bulgária barátságos szövetséget kössön újra Szerbiával, éppen olyan hiábavaló lenne, mint Ausztria-Magyarországot és Olaszországot újra szövetségbe hozni. Jellemző a bulgárok erkölcsi felfogására, hogy nem akad egyetlen ember, még a russzofilok között sem, aki szimpátiát érezne a hitszegő olaszok iránt. Bulgáriában igen nagy a gyűlölet Szerbia ellen. Szófiában a legnépszerűbb nótá ezekkel a szavakkal kezdődik: „Sojusnici-ismenci razbojnici!” (A szövetségesek árulók és rablók.) Az oroszok iránt való szeretet végképp eltűnt.

Amióta Románia bemaszírozott Bulgáriába és amióta megkötötték a bukaresti békét, Bulgária nem szeretheti többé Oroszországot. Ugyanaz az Oroszország, amely két évvel ezelőtt a bulgárokat a Balkán koldusainak nevezte, most hiába jelenik meg mint koldus, a „koldus” küszöbén.

Bulgária egy év óta semlegességével értékes szolgálatokat tett a központi hatalmaknak. A Radoszlawow által hangoztatott lojális semlegesség azonban nem tarthat örökké, mert Bulgária, amelynek gazdag aratása volt, teljesen el van zárva a világtól.

Bár Románia a tranzitő-forgalomra nézve szerződést kötött Bulgáriával, folyton akadékoskodik, a Dedeagacsból kiinduló bulgár hajókat pedig egyre másra feltartóztatják az angol és francia hadihajók, azon a címen, hogy Törökországnak szállítanak. Bulgáriának levegőre van szüksége és ezt csak Ausztria-Magyarország útján szerezheti meg.

A bulgárok cárja már egy év óta nem hagyta el országát. Egészen közel Szófiához, Banki falucskaiban időzik, ahol gyógyítófürdőn van, amelyet reumatikus baja ellen használ. Ferdinánd király igen nagyrabecsüli miniszterelnöke szolgálatait. — Radoszlawov gyakran vendége a király asztalának, valamint az is megtörténik, hogy a király autómobilon Szófiába érkezik, hogy a miniszterelnöknel ebédeljen.

Béke kiáltványok az olaszok között.

Budapest, szept. 13. (Saját tud.) Rómából jelenik: Néhány napja francia kiáltványokat osztogatnak és felszólítják a polgárságot, hogy agitáljon a béke érdekében.

x Mindennemű molyirtó szerek és fertőtlenítő cikkek legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

Értekezlet

az élelmiszerek ára tárgyában

Nagyvárad városa komolyan hozzá akar fogni az élelmiszer mérhetlen emelkedésének meggátolásához.

Mielőtt azonban a maximális árakat az egész vonalon megállapítaná, véleményt kért a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarától az egyes élelmiszerek árára nézve.

A kamara elnöksége e tárgyban értekezletre hívta össze a szaktestületek képviselőit, a kiválóbb szakiparosokat és kereskedőket.

Az értekezleten résztvettek: dr. Moskovits József elnök, Sarkadi Lajos kamarai titkár, Hegedűs J. min. tan., a földmiv. min. kirendeltség részéről, Papp Imre gazd. egyet. titkár, Schwarz Izidor kamarai alelnök, Czeglédy Jeremiás ipartestületi elnök, Ullmann Sándor, Breider Armin, Salamon Benedek, Schön Lipót, Leitner Ferenc, Popper József.

Dr. Moskovits József ismertette az értekezlet célját s felhívta a jelenlevőket, hogy szóljanak hozzá az egyes élelmiszerek árának megállapításához, hogy a kamara megfelelő véleményt adhasson a város megkezdésére. Mert ha nem mondunk véleményt, nélkülünk állapítják meg az árakat, esetleg a mi kárunkra.

Ullmann Sándor felszólalására foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy a megállapítandó árak vonatkoznak-e azokra az árukra is, amelyeket nem Nagyváradra, hanem a vidékre adnak el a nagyváradai kereskedők.

Dr. Sarkadi Lajos véleménye szerint a nagyváradai maximális árak csak a város területére eladott árukra vonatkoznak.

Elnök bejelenti, hogy Biharmegyét is felkérte, hogy a megye területére állapítsa meg szintén az árakat, mert enélkül a nagyváradai ármegállapítás sem vezetne célhoz. Az alispán ezt meg is ígérte. Nagyváradnak nincs joga, hogy más területre is megállapítsa az árakat.

Dr. Sarkadi Lajos indítványára mindjárt a címet is úgy állapították meg, hogy az árak a Nagyváradon fogyasztásra kerülő árakra szólnak.

Az értekezlet továbbá a literre nézve nem állapított meg árakat, hanem azt véleményezi, hogy liter helyett mindenütt csak a kilóval való áruulást rendelje el a város s a literrel való áruulást és ármegállapítást mellőzze.

Hosszu vita volt még a hus árának megállapításánál, mivel a város a hus árakat osztályozva, nyomtaték nélkül kérte megállapítani, amit a szakiparosok képviselője ellenezett, mert Nagyváradon az osztályozás szokatlan.

Ezután az árakat a következőképpen állapította meg az értekezlet:

Bab, száraz, kilója 52—56 fillér, zöld, hüvelyes kilója 24 fillér, borsó, száraz, kilója 62—66 fillér, burgonya nagyban, métermázsa 12 K, burgonya új kicsinyben kilója 16—18 fillér, csirke, rántanivaló, párja 3—4 K, csirke, sütnivaló, párja 4—5 K, csirke, élő sulyban kilója 240 K, csirke, kopsztott kilója 4 K, hal, esuka, kilója 180 K, hal, csuka élő kilója 240 K.

A cukornál a kristály cukor árát nagyban métermázsanál 108 K, kicsinyben kilója 116 K. Másfajta cukrot jelenleg csak külföldről lehet kapni; míg hazai más cuk-

rot lehet kapni, az ármegállapítást függessze fel a város.

Dió, fajta szerint, kilonként 80—100 fill., hagyma, vörös, kilonként 52 fill., foghagyma kilonként 120—2 K, hal, harsa kilonként 3—4 K, különböző nagyság szerint.

A dinnye, stb. ármegállapítását, mint idényét múlt élelmiszereket, mellőzték.

Hus: sertés, osztályozás és nyomtaték nélkül kilója 520 K, legfeljebb 1 kilónál 20 deka nyomtatékkal kilonként 490 K, füstölt sertés kilonként 6 K, préseletlen tepertő kilonként 550 K, Marhahus I. oszt. kilonként 5 K, marhahus II. oszt. kilonként 480 K, borjúhús kilonként 520 K, növendékhus kilonként 560 K, hárj kilonként 580 K, köleskása kilonként 110 K, fehérbuzakenyér elárusítóknak ko. 64 fill., fehér buzakenyér fogyasztóknak 68 fill., barnakenyér elárusítóknak ko. 44 fill., barnakenyér fogyasztóknak 48 fill.

Kacsa párja 7—10 K, kacsa élősúlyban ko. 3 K, kacsa élősúlyban hizott ko. 320 K, kacsa kopsztott ko. 340 K, kacsa hizott kopsztott ko. 4 K, kárfiol egy fej 30 fill., káposzta 1 fej nagyban 8—12 fill., káposzta 1 fej kicsinyben 12—16 fill., káposzta veres 1 fej 25—30 fill., kolbász füstölt elsőrendű kiló 8 K, kolbász füstölt másodrendű kiló 7 K, lencse kiló 70 fill., liba 1 pár 12—16 K, liba élősúlyban kiló 280 K, liba élősúlyban hizott ko. 320—360 K, liba kopsztott hizott ko. 4 K, pulyka élősúlyban kiló 240 K, pulyka kopsztott ko. 260 K, császár zsemlye 3 dekás 4 fill., vizes zsemlye 4 dekás 4 fill., hal: ponty 1 kiló 180 K, hal: ponty élő 1 kiló 240 K, szalonna zsirnak 560 K, szalonna füstölt 6 K, szöllő 1 ko. 60 fill., tehénturó 120 K, tyúk párja 5—6 K, vad: nyúl 1 drb 360 K, vaj, piaci 1 kiló 5—560 K, zsír, olvasztott 1 kiló 6 korona.

A keresk. és iparkamarában tartott értekezlet fenti ármegállapítása éppen nem alkalmas arra, hogy azt a város elfogadja, mert minden cikket oly túlzott magasra értékelt, mintha az egyenesen az eladó érdekből lett volna megállapítva. Azt hisszük azonban, hogy ezeket az árakat a város nem veheti igénybe, mert egyenesen a közönség hátrányára volna.

Ily árak mellett igazán lehetetlen volna Nagyváradon a megélhetés.

A Vilna-Dünaburg-Szentpétervár közti vasutat elértük.

Berlin, szeptember 13. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

A helyzet változatlan. Egy ellenséges repülőgépet Courtraynál, egy másikat Manteau Coni erdő fölött Verdunól északnyugatra lelőttünk. Az elsőnek utasait foglyul ejtettük, a másikban ülők meghaltak. A legutóbbi éjszakán Soutkend erősítése ellen hajtottunk végre egy légi támadást.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

A Duna balpartján Friedrichstadt és Jakobstadt közt az ellenséget több állásából kivetők. Tovább délre kitért az ellenség. Az utányomuló német csapatok élei elérték az Eckengrafenből (Jakobstadtól 30 kilométernyire délnyugatra) Pakiskibe vezető országutat.

Kupsiski-Dünaburg és a Viljának Vilna alatti része között az előnyomulás szintén serényen halad. **A vilna-dünaburg-szentpétervári vasutat több ponton elértük.**

A Grodnótól keletre fekvő Njemen hajlásban az üldözést folytatjuk.

Zelvianka mellett az ellenség több erős ellenátmadását visszavertük. **Tegnap több mint 3300 orosz elfogtunk. Egy ágyút és 2 gépfegyvert zsákmányoltunk.**

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

Az ellenség visszavonulóban van, nyomon követjük. Több mint 1000 orosz elfogtunk.

Mackensen tábornagy hadcsoportja.

Az ellenség ellenállását az egész arcvonalon megtörtük. Pinsk irányában üldözzük.

Délkeleti hadszintér.

Német csapatok tegnap Tarnopoltól nyugatra és délnyugatra az ellenség több erős támadást véresen visszaverték és eközben mintegy 100 orosz elfogtak, éjszaka pedig az ellenségtől háborítatlanul eddigi állásunktól negyven km-nyire nyugatra levő kedvező állást foglalták el. (Min. elnökségi sajtóosztály.)

A villamosmű ügye a felügyelőbizottság előtt.

A Belányi ügyben ma a villamosmű felügyelő bizottsága ülést tart, ahol szóba fog kerülni az elbocsátás kérdése is.

Rendkívül fontos határozat előtt áll tehát a villamosmű-felügyelő bizottsága és éppen azért kívánatos, hogy a felügyelőbizottság minden tagja az egész tényállásról tiszta képet nyerjen, mert enélkül határozatot hozni nyugodt lelkiismerettel nem lehet.

A felügyelőbizottság nagyjában — de csak nagyjában — tájékozva lesz a szemben álló állítások felől. Meg fogja ismerni Kúzdý Kálmán és társai vádjait, de tudomásul kell vennie azt is, hogy e vádak Belányi már az általa eddig beszerzett bizonyítékokkal is meg tudja cáfolni.

Belányi Imrének súlyos bizonyítékai vannak saját ártatlansága mellett. Súlyos bizonyítékai vannak arra nézve is, hogy nemcsak büntető eselekményt, nemcsak mulasztást nem követett el, hanem a villamosmű ügyeit a leglelkiismeretesebben, teljes sikerrel vezette és szebb jövőt alapozott meg.

Rávilágítanak Belányi adatai arra is, milyen alapon nyugszanak az ellene össze-szedett vádak, sőt sejteni lehet, hogy egyik-másik vád még visszafelé is sülnhet el. Mindezeket részletesen a bíróság fogja mérlegelni, maga a város is a bírósághoz fordult döntésért, mikor a büntügyi eljáráshoz sértettként csatlakozott.

Ezt a döntést minden körülmények közt célszerű bevárni. A villamosmű eredményes és sikeres vezetésére vonatkozó vádak és ellen bizonyítékok viszont jelentékeny részben olyan természetűek, hogy azoknak szakértő által leendő felülvizsgálása feltétlenül szükséges, mielőtt egy laikusokból álló testület akár pro, akár kontra állást foglalhatna. Ezek tekintetében tehát első hallásra szintén nehéz dolog lelkiismeretes embernek ítéletet mondania. A felügyelő bizottság tehát a vádak és ellenbizonyítékok tekintetében ma még nincs abban a helyzetben, hogy döntő ítéletet mondhatna. Feltétlenül szükséges az arra illetékes tényezők által kimondandó határozatok és vélemények bevétele, illetve beszerzése.

Egy dolgot azonban a felügyelőbizottságnak, mint beavatkozásával járó első lépést

meg kell tennie már most: a felügyelő bizottság személyesen hallgassa meg Belányit, és adjon módot neki, hogy a felügyelőbizottsággal közvetlenül érintkezzen, hogy a felügyelőbizottság tagjai kérdéseket intézhessenek hozzá és közvetlenül győzödjenek meg róla, milyen vádra minő védekezést terjeszt elő az igazgató. Senki fölött sem lehet meghallgatása nélkül itélni.

Ezeket kívántuk a felügyelőbizottság ülése előtt a bizottsági tagok figyelmébe ajánlani.

Most pedig beszéljünk másról.

A kapcsolótáblák ügye.

Az egyik nagyváradi lap vasárnap szennyezőinek ismét újabb leleplezést közöl a villamosműről. Azt írja, hogy Belányi Imrénének ajánlottak 10 koronás kapcsolótáblákat, amelyeket ő nem vett át az eredeti gyárostól, hanem aztán Reichel megvette ezeket a táblákat és akkor ugyanazokat az előbb rossznak talált táblákat Belányi átvette négyzetméterenkint 10 helyet 25 koronáért.

Utána nézettünk a dolognak és a következő felvilágosítást nyertünk:

A villamosmű körülbelül 1912-13-ig fából készült kapcsolótáblákat használt. Ezek a legolcsóbbak. Ezen idő alatt bármilyen más kapcsolótáblát ajánlhattak, mind hiába volt, mert a fánál egyik sem volt olcsóbb. 1913 körül a magyar mérnök- és építészegylet szabályként megállapította, hogy a fakapcsolótáblát használni nem szabad, mert tűzveszélyes lehet. Belányinak tehát más anyag után kellett néznie. Elsősorban a márvány jöhetett szóba. Nagyvárad villamosműve azonban különféle nagyságu és berendezési kapcsolótáblákat használ, amelyeket gyakran a villanszerelőnek kell vésnie, ezt pedig a merev és kemény márványnál egy szerelő nehezen végezheti. Így más anyag-gal kellett kísérletet tenni.

Volt akkoriban itt Nagyváradon Fuchsnak egy gyára, mely alabástromból gyártott különféle tárgyakat, többek közt kapcsolótáblákat is. Reichelnek ugyanakkor villanszerelési vállalata volt és Fuchs felajánlotta Reichelnek, vegyen tőle alabástrom kapcsolótáblákat és igyekezzék azokat az egész országban eladni. Az anyag kitűnő volt és a mellett a márványnál olcsóbb és mint a márványnál puhább anyag, a szerelésnél könnyebben használható. Reichel tehát megvette a Fuchs-gyártól a kapcsolótáblákat és igyekezett azokat értékesíteni. Többek közt a villamosműnél is ajánlotta azokat, ugyanazon áron, mint másnak. Ebben az árban benne volt természetesen Reichelnek valami haszna is, ez a haszon azonban még csak meg sem közelítette az illető leleplező lap által állított horribilis hasznot. Reichel hátróztan állítja, hogy semmivel sem volt nagyobb a haszon, mint a mennyi hasznot a villamosmű is számított Reichelnek azokért a cikkekért, a melyeket Reichel a villamosműtől vásárolt.

A leleplező lapban között 10 korona és 25 korona közötti különbség már azért sem állhat meg, mert különböző nagyságu kapcsolótáblákat rendelt a villamosmű és természetesen minden egyes nagyságnak más volt az ára is. Nagyobb tábla aránytalanul többbe került, mint a kisebb, mert több költségbe kerül és nehezebb a nagyobb tábla előállítás. Reichel a méreteket nem is Belányival, hanem a villamosmű más alkalmazottaival állapította meg.

Ezek az alabástrom kapcsolótáblák mindenben megfeleltek a követelményeknek, áruk reális volt, tehát a villamosmű megvette és használta is őket a városban igen sok helyen ezek vannak felszerelve.

1914-ben újabb anyagot találtak föl a kapcsolótáblák számára: az u. n. gummont. Ez az alabástromnál is jobb, de ára is jelentősen magasabb. Gummonttáblákat is

rendelt a villamosmű, mert az alabástromgyár beszüntette működését és a villamosmű által megvett készleten felül több alabástrom kapcsolótábla Magyarországon beazerezhető nem volt. Gondoskodni kellett tehát arról, hogy az alabástrom kapcsolótáblák kifogyása után is álljon rendelkezésre kapcsolótábla.

Ez a megbízható információink szerinti tényállás. Hogy ebből Belányi ellen ismét vádat kovácsolnak, az még nem bizonyíték, csak jellemző tünet.

Merre szabad Romániába utazni?

Külföldre utazók ellenőrzése.

A határátkelési pontok megállapítása.

A külföldre utazókra nézve a kormány a következő rendeletet adta ki:

A magyar királyi miniszteriumnak 1915. évi január hó 16 án 285-915. M. E. sz. a. kelt rendeletével a nem Ausztriával szomszédos határvonalokon át külföldre irányuló és onnat jövő személyforgalomban az utlevél kötelezettség rendeltetett el.

Ezen rendelkezés folytán a személyforgalom ellenőrzésének hatályosabbá tétele okából szükségesnek találtam a határátkelési pontok újbóli megállapítását, melyeken át az országhatár a nem Ausztriával szomszédos határvonalokon átléphető.

Ennélfogva a következőket rendelem: Romániába és Romániából a határátkelését csak a következő pontokon engedem meg: 1. Orsován a vasúti és gőzhajó állomáson. 2. Vodicai közúti határkapunál. 3. A verestoronyi vasúti állomáson. 4. A verestoronyi közúti határkapunál. 5. a szurdoki szorosban levő határkapunál. 6. Predeál vasúti állomáson. 7. A predeáli közúti határkapunál. 8. A felsőtőrcsvári közúti határkapunál. 9. Az ósánci közúti határkapunál. 10. A bodzakeresztvári közúti határkapunál. 11. A mikes-telepi átkelőnél. 12. A Szalánce fűrésztelepi átkelőnél. 13. Gyulafalva kommandónál, — illetve az utóbbinak három átkelési pontjánál: Musánál, Karajosnál és Gornál. 14. A sósmezői közúti határkapunál. 15. Gyimesbükki vasúti állomás. 16. Gyimesbükki közúti határkapunál. 17. A gyergyóberényi közúti határkapunál. 18. A gyergyóújlaki közúti határkapunál. 19. A kőkerti átkelőnél. 20. A bálványosi átkelőnél.

Minden más eddig engedélyezve volt határátkelési ponton a Romániával való személyforgalmat betiltom Szerbiába, vagy Szerbiából az ország határának átlépését sehol sem engedélyezem.

Egyéb külföldre irányuló, vagy onnét jövő és hajókon lebonyolódó személyforgalmat Fiumében aként engedélyezem, hogy a fumei szabad kikötőbe külföldről érkező és onnét külföldre induló hajók utasai, az utlevél vizsgálatnak a kikötőbe befutó avagy ott kikötött hajókon, a hajó állama szerint illetékes konzuli hatóság előleges értesítése mellett fognak alávetettni.

Az utlevél vizsgálatot a fumei határrendőrkapitányság fogja teljesíteni. Ezen körrendeletem tartalma a vármegyei és városi törvényhatóságok első tisztviselői által a legkiterjedtebb módon közzhírré teendő. Az ország határának nem engedélyezett pontokon való átlépése, az összes határszéli hatóságok és közegek által feltétlenül megakadályozandó. Azon a határszálon levő szervek és közegek, melyeknek körletében eddig en-

gedélyezve volt határátkelési pontok jelen rendeletem folytán megszűntek, az illetékes határszéli rendőrkapitányság által erről értesítendő és külön figyelemztetendő arra is, hogy jövőben a határátkelés megakadályozására különös gondot fordítsanak.

Ezen körrendelet kiadatik valamennyi kormánybiztosnak, valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság főispánjának, Fiume és magyar horvát tengerpart királyi kormányzójának, valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének, a székesfevárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának, valamennyi m. kir. határszéli rendőrkapitányságnak és valamennyi eszterházi parancsnokságnak tudomás, illetve megfelelő további intézkedés végett.

Budapest, 1915 augusztus 16.

Sándor, s. k.

Kabaré-estély a rokkant katonák javára Dobozon.

Erkölesi és anyagi sikerekben gazdag estélyt rendezett, augusztus hó 28., 29. és szeptember 5 én a dobozi Vörös Kereszt, a gróf Wenckheim féle magánkórház üdülő katonái és a helybeli intelligencia közreműködésével a dobozi Vörös Kereszt Egylet. A „Reisz“-féle vendéglő nagytermét mindhárom este zsúfolásig megtöltötte a környékről bejövő és a helybeli közönség, melynek soraiban kivétel nélkül ott láttuk az egész intelligenciát, de különösen a polgárság zömét.

A második est fényét személyes megjelenésükkel nagyban emelték: dr Sternsehuss Hazay János, es. kir. törzseros, csabai katonai kórházparancsnok, Rezsücha Ferenc és dr váradi Szabó János főhadnagyok.

Szünni nem akaró tapok és lelkes ünneplés volt méltó elismerése a jól összeállított műsornak és a szereplők játéknak. A gazdag műsor a Hymnusszal kezdődött, melyet a katonák a közönséggel együtt énekeltek. Ezután hazafias lelkesedéstől áthatott, magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg az estélyt Ruszka A. Zoltán román, katolikus plébános, egyleti elnök. A harmadik szám szavaltat volt. „A nővér“ Inczedy Lászlótól, melyet Reisz Margitka urleány adott elő osztatlan tetszéssel. Ez után következett a program főszáma. „A rongyos katonák“ mesejáték 2 képben, írta Zilahy Lajos, melyben a következők szerepeltek: Szisz nővérek, Ganz Ilus, Weisitzky Juliska urleányok, Mertz László, Gavalik Miklós, Szakal Tamás sebesült katonák, Szersedy Gyula és Zoltán tanulók.

Az anygalkákat: Békési nővérek, Bauer Irénke, Marcek Elza és Szeredy Mártuska személyesítették bájos közvetlenséggel. Szünet után aktuális bakanóták következtek, melyeket a sebesültek énekeltek. A hatodik szám férfi szavaltat volt „Csak egy éjszákára.“ Irta Gyóni Aehim Géza; ezt Gavalik Sándor adta elő kiváló sikerrel. Most egy kedves fülbemászó énekszám következett „A huszártiszt“ dr Major Simontól, melyet Mokos József harmonium kísérete mellett Oláh János énekelt. A nyolcadik szám alatt Bacsik József, Mertz László és Mokos József által a „Háboru humora“ címen előadott aktuális háborus jelenetek sokáig emtekezében fognak maradni a jelen volt közönségnek.

Ezután dr Godánné Kéry Aranka urasszony által gyűjtőhatásu, hazafias és Godán Tibor által előadott 1914-15. költemény szavaltata, majd pedig a mesterien összeállított élőkép-sorozat következett. Ez utóbbiban a fent már felsoroltakoa kívül Szombathy Jánosné és Mányoky Béláné urnök is közreműködtek. Műsoron kívül még Michnay

Gusztáv sikerült hegedűszámokkal, Szakál Tamás pedig a „Vén cigány“ melodráma előadásával gyönyörködtették a közönséget. A fényes erkölcsi sikertől az anyagiak sem maradtak távol, amennyiben a három est 675 koronával gyarapította a rokkant katonák alapját. A főérem úgy a rendezés, mint az agitálás körül Ruszka A. Zoltán r. kath. plébánost, a járási rokkant biz. és a Vörös Kereszt elnökét illeti, aki sok oldalú és fáradhatatlan tevékenységével buzgólkodott a nemes cél érdekében.

A szélhámós „geologus“

Aki meglopta a vendégét.

— Saját tudósítónktól. —

Ismét egy érdekes szélhámós ügye foglalkoztatja a nagyváradi rendőrséget. Nem lehetetlen, hogy egy nagystilű szélhámósra fognak benne bukkanni, ha sikerül elfogni. Az eset, amelyben az illető szerepet, nem valami nagyobb mérvű dolog, de van benne valami, ami „nagyobb“ emberekre emlékeztet. Az illető a saját vendégét lopta meg, akivel a Zichy-barlang kies vidékén ismerkedett meg. A mi emberünk ugyanis hat hetet töltött ezen a vidéken, s azalatt nagyon sok ismeretséget kötött a nyaralóhely vendégei körében.

Itt Komáromy Ferenc néven szerepelt, mint turista és geologus. Máskülönből földbirtokosnak adta ki magát, de — mint mondotta — él-hal a geológiáért, minden idejét ennek a komoly és szép tudománynak szenteli. Folytonosan kóborgott, bejárta a barlang környékének minden zeg zugát és amellett, na persze, ismerkedett. Itt ismerkedett meg Trojok Istvánnal is, aki Réven a sodronypálya főszervezője.

Trojoknak ez az ismeretség azonban nem vált hasznára, amint ezt az alábbiak is bizonyítják. Vasárnap délelőtt Trojoknak itt Nagyváradon akadt dolga, s éppen a Rákóczi-úton haladt, amikor egyszerre Komáromy urral találta magát szemben. Természetesen, mint kedves ismerőst köszöntötte, Komáromy is nagyon megörült a találkozásnak, s tüstént nyájas beszélgetésbe elegyedtek egymással.

Trojok különben is meg volt szorulva, mert nem kapott a szállodában szobát, ahol átöltözködhetett volna. Tehát éppen kapóra jött Komáromy.

— Jaj kedves Komáromy ur, nem is képzelem, hogy meg vagyok szorulva. A Széchenyiben szoktam megszállani, de ott nem kaptam szobát. Most nem tudok átöltözködni.

A jó Komáromy azonban rendkívül kedves uriember, hát azonnal kíségette Trojokot a szorult helyzetből.

— Nem baj az Trojok ur. Jöjjön csak velem. Az Európában lakom, nálam majd átöltözködhetik.

Képzelték, hogy Trojok micsoda hálás szívvel fogadta Komáromy szívességét. Kedélyesen beszélgetve elmentek az Európába a 21. számú szobába, ahol Komáromy szállása volt.

Trojok azonnal hozzáfogott az átöltöztetéshez s mindenekelőtt mosakodni kezdett, mert hát az utazás nagyon elbágyasztotta.

Komáromy azalatt ott ténfergett körülötte, majd bocsánatot kért, hogy egy percre távozik, azonnal visszajön, csak egy

kis dolga van a szállodában. Addig csak érezze magát otthonosan.

Trojok már fel is öltözött, de Komáromy még sem jött. Ahogy a zsebébe nyúl, észreveszi, hogy a tárcája hiányzik s vele együtt 240 korona készpénze, valamint irományai is.

Rémülten fut le a kapushoz s érdeklődött tőle, hogy nem látta-e Komáromyot kimeneni az utcára. A kapus kijelentette, hogy ő Komáromy nevűt nem is ismer a szállodában. Ekkor derült ki, hogy a szélhámós „geologus“ Ebergényi István nevet diktált be a vendékönyvbe. Így már tudott felvilágosítást adni róla.

— Oh, Ebergényi urat láttam, sőt beszéltem is vele. Éppen az előbb hagyta el a szállodát. Nekem ide adott egy husz koronást, hogy abból vonjam le a szoba díját, 2 koronát tartisák meg magamnak, a többit pedig adjam oda önnek.

Most már Trojok István világosan látta, hogy csakis Komáromy, alias Ebergényi ur, a kedves, udvarias ismerős lopta meg. Azonnal sietett a rendőrségre, ahol Zilahy Antal felügyelő vette jegyzőkönyvbe a panaszát.

A rendőrség azonnal erélyes nyomozást indított a szélhámós után, azonban ezideig még nem sikerült nyomára akadni. Mindössze hátizsákja, botja és ami a legfontosabb, a fényképe maradt a rendőrség kezei között a nyomozás elősegítésére.

..HIREK..

* **Katonai kinevezések.** A király Halácsy Béla, Kujundzsics Ristó és Neuländer Izidor 101. ik gyalogezredbeli, továbbá Leimdörfer Armin, Keleti Jenő és Bus Mihály 70. ik gyalogezredbeli hadnagyokat főhadnagyká, azonkívül dr. Jármy Béla 2. ik honvéd huszár ezredhez beosztott népfelkelő szakaszvezetőt népfelkelő hadnaggyá nevezte ki.

* **Kitüntetett tisztek.** A király az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül Schuhmacher Ödön 1. huszár ezredbeli ezredesnek, Telegdi József 7. huszárezredbeli tartalékos századosnak, Csécsi Nagy Imre 2. honvéd huszárezredbeli ezredesnek, egy népfelkelő lovasdandár parancsnokának, azonkívül a 2. honvédhuszár ezredbeli Ujfaluassy Gábor századosnak és Pintér István főhadnagynak a katonai érdemkereszt hadi díszítményes III. osztályát adományozta. Megparancsolta továbbá hogy Neu Gyula 8. honvéd táborigazgató és dr. Szilvássy Béla 2. honvédhuszár ezredbeli tartalékos főorvosnak a legfelsőbb dicséret elismerés ujjalag tudtul adassék. Oláh Tibor 2. huszárezredbeli tartalékos főhadnagyot, a 8. honvéd ágyszerepdeli Veres László és Vertán Gusztáv tartalékos főhadnagyokat, azonkívül Csaplár Vilmos 13. honvédgyalogezredhez beosztott 101. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyot a Signum laudissal tüntette ki a király.

* **Mária-lak.** Vasárnapi számunkban Polgár Mariskának egy gyöngéd, leány lélekre valló felhívását becsajtottuk közre. A Mária-khoz szólt benne, kik bizonyára épen úgy hallják mint ő a háboruban feldúlt falvak lakóinak a jajjait s akik bizonyára legnagyobb örömmel járulnak filléreikkel ahhoz, hogy fölépítsék a „Mária-lak“-ot s ezáltal is letö-

röljék egy feldúlt otthona romjain kesergő család könnyeit. Hisszük, hogy felhívása nem volt pusztába hangzó szó s ha talán lassan is, de összegyűlnek a kegyeletes fil-lérek arra, hogy Nagyváradfalván majdan egy ház hirdethesse a Mária-k honleányi örök dicsőségét. Az adakozást maga Polgár Mariska nyitotta meg 20 koronával, míg édesanyja, E. Kovács Mariska 10 koronát adományozott e nemes célra. Ugyancsak a szép eszme érdekében Bihary Sándor és Perényi Kálmán színművészeink elhatározták, hogy a hét valamelyik napján a Bémer-téren cigányzene kísérettel énekelni fognak s felváltva gyűjtik össze a nagyközönség adományait a felépítendő Mária-lak javára.

* **Székelyhid koleramentes.** Székelyhid közönség már több hét óta zár alatt van kolera miatt. A hatóságok a legszigorubb intézkedéseket fogantatosították, hogy a baj tovább terjedésének útját szegjék. A szigorú fellépésnek meg is lett a maga eredménye. A községben már öt nap óta nem fordult elő kolera eset. A járási főszolgabíró tegnap be is jelentette az alispánnak, hogy Székelyhid ma koleramentes, miért is kéri a zárlat feloldását.

* **A haretér halottjának temetése.** Vasárnap nagy részvét mellett ment végbe a haretéren szerzett betegségében idegenben elhalt derék városi tisztviselő Nagy József hazaszállított porhüvelyének temetése. A résztvevő közönség egészen ellepte a csapatház környékét. A temetésen nagyszámmal vett részt a városi tisztikar, ott voltak a várad velencei Kath. Olvasókör tagjai és a várad-velencei irgalmas nővérek zárdájának növendékei, kivonult a 70. gyalogezred díszszázada, a zenekarral s nagy közönség. A temetési szertartást Csercsék Gusztáv katonajelkész végezte, aki a beszterlés után remek hazafias beszédet mondott a koporsó felett, amelyben méltatta a haretér halottjának példás életét, mély vallásosságát és kötelességérzetét. Vigasztalta a bánatos szülőket és az itt maradt ifju hitvest, akire hárul az árván maradt kis leányka gondos nevelésének a kötelessége. A szép beszéd könnyekig meghatotta a résztvevő közönséget. Ezután a zenekar gyászindulójának hangjai mellett megindult az impozáns gyászmenet a Rákóczi-úton, Kossuth utcán és Kolozsvári-utca a várad velencei temetőbe. A Templom téren a díszszázad díszlövést adott az elhunyt tisztelére. A koporsót elborították a szebbnél-szebb koszorúk. Az elhunyt sírjához tüzték azt a Pro patria feliratu keresztet, amely a haretér közelében volt korábbi sírja mellett letűzve. A díszes temetést Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete rendezte.

* **A kórházi választmány ülése.** Biharvármegye kórházi választmánya tegnap ülést tartott. Az ülésen a kórház jövő évi költségvetésével foglalkoztak elsősorban. A számadások átvizsgálása és a költségvetés megállapítása után több folyó ügyet intéztek el s ezzel az ülés véget ért.

* **Csak 3 korona lehet egy napidijas fizetése.** A magyarországi járás főszolgabírája minekutánna minden segédhivatalnokát katonának vitték, mindent elkövetett, hogy valahogy irnokot kaphasson. Hiábavaló volt azonban minden törekvése, nem akadt ember, aki Magyarországon vállalkozott volna az irnokságra. Végre is ugy

negit a dolgon, hogy 5 koronával fogadott fel napidijast. Öt korona mellett is csak nagynehezen sikerült irnokot keríteni. A napidij folyósítása azonban ma a miniszter jóváhagyásától függ. A miniszter pedig tegnap arról értesítette az alispánt, hogy 5 koronát semmi esetre sem fizethet az irnoknak, mert a rendszeres állásban lévő napidijasok sem kapnak ennyit. Három koronánál többet nem szabad fizetni a napidijasnak.

*** Munkásokat keresnek Nagylajosfalvára.** Torontálvármegye legdélibb részében több ezer holdnyi terjedelmű kukoricavetés van. A termés betakarításához azonban nincs elegendő munkaerő. Hűdi foglyokat szintén nem lehet alkalmazni, mert a földek közel vannak a szerb határhoz. Tegnap a község elöljárósága Biharvármegyéhez folyamodott. Az elöljáróság arra kéri az alispánt, hogy a vármegyéből az esetleg munkátkereső embereket és nőket irányítsák Nagylajosfalvára. A község 400 munkásnak tud munkát adni. A napszám élelmezéssel a törésnél 1 K 60 fillér, a kukoricaszár vágásánál 2 K 40 fill. Átalányban egy hold letisztítása 16 korona.

*** Sarkadon nem lehet tanítani.** Sarkadon súlyos differenciák merültek fel az ott állomásozó katonák és az iskola fenntartó hatóság között. A katonaság ugyanis a vakáció tartama alatt rekvirált az iskolát és kényelmesen el is helyezkedett benne. Az iskola fenntartó hatóság már hetekkel ezelőtt lépéseket tett, hogy felszabadítsa az iskolát s ezért megfelelő helyiségről gondoskodott a katonaság részére. Szeptember elsején azonban a katonák még semmiféle tanujelét sem adták annak, hogy ki is akarnak onnan menni és így az előadásokat nem lehetett megkezdeni. Az iskola fenntartó hatóság erre az alispánhoz folyamodott orvoslásért. Eddig azonban még minden a régi állapotban van. Tegnap már a miniszterhez tettek táviratilag panaszt, mert az iskola hiánya folytán 1000nél több gyermek marad iskolázás nélkül.

*** Halálozás.** Láng Károly e hó 12-én reggel 4 órakor hosszas szenvedés után 72 éves korában meghalt. Temetése ma, kedden délelőtt 10 órakor lesz a Telety utca 60. sz. gyászháztól.

*** Meglopott színésznő.** Polgár Mariska, a Szigligeti-színház naivája tegnap reggel szokásos ájtatosságát végezte a Szent László-templomban, miközben ridiküljét maga mellé tette a padra. Mikor imádságát bevégezte, a ridikül nem volt sehol. Ismeretlen tettes ellopta 30 korona pénz és egy pár kisebb ékszer tartalmával együtt. A lopást a rendőrségen bejelentette s most a rendőrség keresi a tettest.

*** Értesítés a tanonctartó iparos mesterekhez.** Ezúton értesitem a t. iparos mester urakat, hogy tanulóknak f. hó 15-én (szerdán) d. u. 2 órakor a nagy-piaciéri Darvassy Lajos féle házban jelentkezniük kell, hogy iskolai beosztásuk helyére és idejére vonatkozólag felvilágosítást nyerhessenek. A közismereti tanítások néhány napig — míg a helyiségek kérdése véglegesen megoldatik — a széles utcai községi elemi iskolában tartatnak délután 5—8 ig. Szűts Izsó iparisk. igazgató.

*** Adakozzunk a vak katonáknak!** A most folyó világháború legszerencsétlenebb áldozatainak, a vak katonáknak száma folyton növekvőben van. Ne hagyjuk el a szerencsétlen honfitársainkat, kik az értünk folyó csatákban legnagyobb kincsüket, a szemük világát áldozták föl szent ügyünk védelmében. Enyhítsük szenvedé-

seiket, mi kik távol a csaták zajától, mentesen a háború borzalmaitól élünk, adakozzunk a vak katonáknak! Adományokat állandóan gyűjt s illetékes helyére továbbít a „Tiszántúl” szerkesztősége. Szilágyi Géza órász és ékszerész szakértői véleményezési díját, 6 koronát a vak katonáknak juttatta, mely összeggel a Tiszántúl által a vak katonák számára gyűjtött összeg 1930 K 13 fillérre emelkedett.

*** Tánc-tanfolyam.** Alföldy László okl. táncmester, a Szigligeti színház balletmestere e hó 18-án a Sas Passage termében úgy a kezdők, mint a haladók részére tánc-tanfolyamot nyit. A kiváló táncmester, kit már szép sikerek híre előzött meg, beiratkozásokat a fenti tanteremben mindennap délelőtt 9—12-ig és délután 3—7-ig eszközöl.

*** A nagyváradi kereskedő tanonciskolában a tanoncok beírása** szeptember hó 10-étől megkezdődött és napenként d. e. 11-től 1-ig tart. A tanítás a miniszteri rendelet értelmében f. hó 15-én délután 2 órakor kezdetét veszi. Amely kereskedő főnök tanulóját eme napig beiratni elmulasztja, az elsőfoku iparhatóságnál törvényszabta kötelességének elmulasztása miatt be fog jelenteni. A 83 957/1915. sz. a. kelt vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter rendelet a tanonciskola igazgatóját felhatalmazza arra, hogy nélkülözhetetlenség esetén a főnöknek írásban előterjesztett kérelmére tanuló az I. félév tartamára az iskolalátogatás alól egészen vagy részben fölmenthet. Nagyvárad, 1915 szeptember 13. Az igazgatóság.

*** Zongora** nagy, jó hangú elköltözés miatt eladó. Szarvas-sor 19.

*** Szeplő-májfolt** ellen megbeszélhetően az YPO krém és szappan, mely letünteti a ráncokat, miltessereket, bőrvörösséget és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13—02.

*** Kolera ellen.** Fertőtlenítő anyagok ugymint Creolin, Carbolsav, Carbol por Lysoform Kali szappan stb. Legolcsóbban beszerezhető Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut.

*** Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristályecukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téli tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sóborszesz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth-utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefoa sz. 635.

*** Kiadó.** Üzletek, raktárak, műhelyek olesó bér mellett hosszabb vagy rövidebb időre. Nagy Sándor utca 4.

*** Butorozott szoba.** Modern berendezéssel hosszabb, rövidebb időre kiadó. Nagy Sándor utca 4.

*** Zeuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszéli kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Húr különlegességek.

CIPÓ
újdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

x Vaskályhák, spórok sodrony ágybetét, író asztal hencser eladó. Nagy Sándor-ute a 4.

x Poloskairtó NOXIN biztos szeri. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Dusafalva** község határában 300 kis hold legelő bérbé adó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

*** Ingatlan eladás.** Nagyszelek-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jut egy áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Hungária cipőgyár rt.

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsray-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két fizethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két fizethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

Legújabb táviratok.

Az ántánt tárgyalása Bulgáriával.

Budapest, szeptember 13. (Saját tudósítónktól.) **A Tribunanak** jelentik Szalonikiből: **Az ántánt követneinek a bulgár kormányval való tárgyalási a szerb válasz alapján megkezdődtek.**

Az ántánt néhány nap mulva várja a bulgár kormány feleletét, amely az ántánt hangjánál fogva nem lehet többé kitérő.

Házkutatás Nikolajevics lapjánál.

Budapest, szeptember 13. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: **A Vjedomoszti, Nikolajevics lapjának szerkesztőségében házkutatás volt. A nyomtatványokat elkobozták és 50 embert letartóztattak a nagyherceg elleni összeesküvés gyanuja miatt. Utóbb valamennyit szabadon bocsájtottak.**

A Zenta hőseinek szökése a montenegrói fogságból.

Budapest, szept. 13. (Saját tud.) Zágrábból jelentik: A Zenta hajónk három hőse a montenegrói fogságból egy viharos éjszakán megszökött és ideérkezett.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Kedden: A biboros. (Bihari Ákos első fellépte.)
Szerdán: Ripp van Winkle.
Csütörtökön: Bent az erdőben. (E. Kovács Mariska és Fodor Ella fellépte.)
Pénteken: Zsuzsi kisasszony.
Szombaton: Lili. (Sz. Zsigmond Anna fellépte.)
Vasárnap délután: Van-a babája?
Vasárnap este; A kávéházi Konrad. (Bemutató előadás.)

Az obsitos. Bakonyi és Kálmán kedves zenéjű, igazán poétikus szövegű operettjének reprise kellemes estét jelentett a színház tegnapi látogatóinak. Az általában igen sikerült előadás szinte egy, gondosan előkészített bemutató hatására tette. A címszerepben Bihari Sándor nemcsak tömör, szép baritonjával, hanem drámai erejű játékaival is kitűnt. Az első és második felvonás csattanós befejezését az ő pompás alakítása tette elsősorban hatásossá. — Mácsi szerepében Urai Blanka helyett Polgár Mariska ugrott be s olyan pompás alakítást nyújtott, a mely drámai színezésével csak elismerést érdemel. Bánhazy Teréz nemzetes asszonya mint egy meglevenedett régi kép: igazi kedves, régi módi magyar uriaszony volt. Vigh Manei tavaly óta haladt; csak ének tekintetében szorul még mindig sok tanulásra. Több hajlékonyság kellene a hangjába. Leövey Szászor szép zsidója finom komikumával egyike volt az est legsikerültebb alakjainak. Farkas, Perényi, Varsa jó alakításai mellett Vank egy epizód szerepe keltett derűtséget. Dózsa István kisebb szerepben igen jó és használható segédszínésznek bizonyult. A zenekar — a honvédszenekar! — a zene szépségeit teljesen érvényre juttatta. Közönség elég szép számmal.

Tompa Béla visszajön. Sajnálkozásal vettük annak idején a hírt, hogy Tompa Béla, a nagyváradi színház közkedvelt és kiváló naturburs színésze eltávozik színházunk kötelékéből és a kassai színházhoz szerződött le. Kassán is nagy sikerei voltak ennek a tehetséges, fiatal színésznek és mi bizon már az első napokban is megérezte színházunkban a Tompa Béla hiányát. Annál nagyobb örömmel vesszük most a hírt, hogy Tompa Béla a kassai színházról békésen megválva visszaszerződött a nagyváradi színházhoz. S különösen dicsegetni illeti Erdélyi Miklós színigazgatót, ki Tompa visszaszerződésével a társulatnak nagyon érezhető hiányát pótolta.

Bihari Ákos első fellépte. Bihari Ákos, a kiváló művész, az idei szezonból kezdve a Szigligeti színház társulatának állandóan szerződött tagja és ebbeli minőségében az idényben először ma lép fel a Biboros címszerepében. Bihari Ákos mély-séges drámai erejét már jól ismeri a mi szin-

házi közönségünk, amely tudja, hogy a jeles művészek énjében rejlik már, hogy szerepei megalkotásában, ragyogó eszményiséggel örökre a klasszikus felé lendüljön és így ma esti művészi vállalkozása Bihari Ákosnak szintén esedékes élvezetet fog nyújtani. Fényes szerep jut a Biborosban Fodor Ellának is.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KAROLY.

Biharvámegye alispánjától.

11349—1915. sz.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagoknak az 1915. évre érvényes névjegyzékét Biharvámegye igazoló-választmánya összeállítván felhívom a törvényhatóság területén adót fizetőket, hogy a névjegyzék ellen esetleg benyújtandó felelőzéseiket 1915. évi szeptember hó 30-áig Biharvámegye állandó választmányához címezve hozzám adják be.

A névjegyzék a vármegye székházának I-ső emeleti alispáni hivatal 4. sz. szobájában van közszemlére kitéve.

Nagyvárad, 1915 szept. hó 9.

Fráter Barnabás,
alispán.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
25708—1915 szám.

Hirdetmény.

A nagyváradi honvédekparancsnokság 3064—1915 sz. megkeresése folytán közhírré teszem, hogy azon magyar honos katonatisztek, zászlósok és tiszthelyettesek valamint legénységi állományú egyének számára — a Horvát Szlavon országokban illetékesek kivételével — a kik a haza védelmében a harcra megsebesültek és ennek következtében csonkulást, vagy bennulást szenvedtek, a minnek következtében eddigi életpályájukat meg kell változtatniuk, a folyó hó folyamán Budapesten a kereskedelmi ismeretek elsajátítása céljából egy 4 és egy 10 hónapos kereskedelmi tanfolyam fog megnyílni.

A tanfolyamba való felvételre vonatkozó feltételek s minden szükséges tudnivalóra a városi tanács katonai ügyosztálya (II. em. 31. sz. szoba) ad felvilágosítást, illetve ezen tanfolyamokra való jelentkezés ott történik.

Megjegyzem, hogy a háboruban csonkult és bennul hivatásbeli és tartalékos tisztek, zászlósok és tiszthelyettesek minden külön előtanulmányi igazolás nélkül és minden külön felvételi vagy különbözőzeti vizsgálat nélkül jelentkezhetnek felvételre a kereskedelmi főiskolákra, a melyeknek tanulmányi ideje két évre terjed. Ilyen kereskedelmi főiskolák: 1. a budapesti kereskedelmi akadémia, 2. a kolozsvári kereskedelmi akadémia, 3. a budapesti keleti kereskedelmi akadémia, 4. a fiurmei kiviteli akadémia. A főtnevezett hallgatók ezen főiskolában is tandíjmentességet fognak élvezni.

Nagyvárad, 1915 szept. hó 7.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi Minisiter ur 9000—915. eln. számú körrendelete folytán ezennel közhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó nagyváradi és idegen illetőségű: 1865 évtől 1872. évig bezárólag terjedő időközben született népfelkelésre kötelezettek bemutatató szemléje Nagyváradon a Lázár Vilmos-utca 3. sz. a. sorozó helyiségben (volt csendőrszkola) 1915. évi szeptember hó 27-ig napjától október hó 6-ik napjáig terjedő időközben fog megtartatni a következő sorrendben:

1915. évi szeptember hó 27-én (Hétfőn) a nagyváradi illetőségű 1872. évi születésűek és az 1871. évi születésűek közül az A. kezdőbetűtől S.-ig bezárólag.

1915. évi szeptember 28-án (Kedden) a nagyváradi illetőségű 1871. évi születésűek S.-től Z.-ig az 1870. évi születésűek és az 1869. évi születésűek közül. A. től I.-ig.

1915. évi szeptember hó 29-én (Szerdán) a nagyváradi illetőségű 1869. évi születésűek K. től Z.-ig és az 1868. évi születésűek.

1915. szeptember 30-án (Csütörtökön) a nagyváradi illetőségű 1867. évi születésűek és az 1866. évi születésűek közül az A.-tól K.-ig bezárólag;

1915. évi október 1-én (Pénteken) a nagyváradi illetőségű 1866. évi születésűek L.-től 7-ig és az 1865. évi születésűek.

1915. évi október 2-án (Szombaton) az idegen illetőségű 1872., 1871. évi születésűek és az 1870. évi születésűek A.-tól C.-ig;

1915. évi október 4-én (Hétfőn) az idegen illetőségű 1870. évi születésűek H.-tól Z.-ig és az 1869. évi születésűek;

1915. évi október 5-én (Kedden) az idegen illetőségű 1868. és 1867. évi születésűek;

1915. évi október hó 6-án (Szerdán) az idegen illetőségű 1866. és 1865. évi születésűek, továbbá az eddigi népfelkelő bemutatató szemléiről bármilyen okból elmaradtak.

Felhívom ennél fogva az 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezettek, hogy a mindenkor reggel 8 órakor kezdődő bemutatató szemlén, tisztán és rendezt tisztán öltözötben annál is inkább jelenjenek meg, mert a meg nem jelenők karhatalommal vezetettnek elő, s azonfelül az 1890. évi XXI. t.-c. 4. § értelmében katonai büntető eljárás útján egy hónaptól két évig terjedhető börtönnel fognak büntettetni.

Azon körülményt, hogy az illető egyén a honvédségben, hadseregben milyen rangot viselt, a birtokában levő tiszti kinevezési okmányokkal, végelbocsátó levéllel esetleg népfelkelési igazolványi könyvvel stb. a szemlé alkalmával igazolni tartozik.

Az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére vonatkozó igényt a népfelkelő bemutatató szemlén kell érvényesíteni. — Az igényt a szemlébizottság elé állás alkalmával élő szóval kell bejelenteni, s egyúttal a tudományos képzettséget igazoló tanulmányi bizonyítványt is fel kell mutatni.

A karpaszomány viselésére igénnyel bír minden népfelkelő bemutatató szemlén fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezett egyén tekintet nélkül arra, hogy annak idején állott e már, s ha igen, mennyi ideig és mily minőségben katonai szolgálatban — aki igazolni tudja, hogy az egyévi önkéntességre jogosító tudományos képzettségnek birtokában van.

A megkívánt tudományos képzettséget bírja az, aki akár 1912. évi XXX. t.-c. végrehajtási utasításában felsorolt, akár pedig a régi véderőtörvények hatálya alatt jogosultságot nyújtott tanintézetek valamelyikét elvégezte, bármikor is szerevén meg a vonatkozó tanulmányi bizonyítványt.

Nagyvárad, 1915 szeptember hó 6.

Eleméry Ferenc,
katonai ügyi tanácsnok.

7769—915 sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsa 10539—915 sz. határozatával engedélyt adott arra nézve, hogy a nagyvárad orth. izr. hitközség által saját hűveire kivetett hitközségi adók a városi adóhivatal által hajtassanak — s a városi adópénztár által szedessenek be. Amennyiben nevezett hitközség az előírt tartozásokat feltüntető

főkönyveket a városi adóhivatal rendelkezésére bocsátotta, felkérem az orth. izr. hitközség érdekelt tagjait, hogy a már tudomásukra hozott évi tagdíjaikat folyó évi október hó 1-ig a városi adópénztárba annál is inkább befizetni sziveskedjenek, mert azon túl végrehajtás utján fognak a be nem fizetett tartozások behajlatni.

Nagyvárad, 1915 szept. 9.

Juricskay Barna s. k.
tanácsos.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

Ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk;

Egyes éjjel ügyeletes szolgálat;

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Osztalok,**izzólámpák**

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos meterok

1/2 órától minden nagyrészt.

Főszereplő telefonja 55. sz.

Kiadó lakások és üzlethelyiségek.

Öt szobából és hozzátartozó mellékhelyiségekből álló utcai emeleti lakrész f. évi nov. 1-től Rimanóczy-u. 4. sz. házban; három szoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből álló utcai emeleti lakrész azonnal Rimanóczy-u. 4. sz. házban; a Hungária étkező helyiségei azonnal Rimanóczy-utca 4. sz. házban; egy garcon két szobából álló lakrész azonnal a Ritoók Zsigmond-u. 13. sz. házban; egy nagy istálló f. évi november 1-től a Ritoók Zsigmond-u. 13. sz. házban; két utcai szoba, konyha és kamarából álló emeleti lakrész azonnal Smetka György-u. 1. sz. házban; két utcai szoba, konyha és kamarából álló földszinti és egy udvari szoba, konyha és kamarából álló lakrészek f. évi november 1-től a Smetka György-u. 1. sz. házban; két udvari szoba, elő, fűrdőszoba, konyha és kamarából álló emeleti lakrész azonnal a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy szoba és konyhából álló pincelakás azonnal a Széles u. 44/46. sz. házban; egy üzlethelyiség azonnal a Széles-u. 44/46. sz. házban; a „Szabadság” kávéház azonnal a Széles-u. 44/46. sz. házban; egy üzlethelyiség azonnal a Hódossy Miklós-u. 26. sz. házban; egy udvari szoba, konyha, kamarából álló lakrész azonnal a Hódossy Miklós-u. 26. sz. házban; két egy egy szoba és konyhából álló utcai és egy szoba és konyhából álló udvari lakrészek azonnal a Hódossy Miklós-u. 16. sz. házban; egy utcai szoba és konyhából álló lakrész azonnal a Hódossy Miklós-u. 1. sz. házban; több egy szoba és konyhából álló lakrészek azonnal Gyár utca 33. sz. a. házban. Értekezhetni lehet.

Pallay Lajos ügyvédi irodájában

Szaniszló-utca 9. szám.

Nagyvárad fiókhelyek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fiókhelyek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fiókhelyeiben.

Gyártmányaink izlőses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fiókhely az ország összes nagyobb városában.